

David på fremmarsj, Goliat sliter

Nykommeren Norwegian Air har suksess, med kolossal overtegning av en betydelig aksjeemisjon nylig som det foreløpige høydepunkt. De relative nykommerne innen meieriprodukter, Synnøve (Finden) og Q-meieriene viser positive resultater, samtidig med at kundetapet fra storbanker til mindre, kundevennlige aktører stiger jevnt og trutt. Linux er kommet frem fra bakrommet og omtales i samme åndedrag som Microsoft og Windows, mens OpenOffice diskuteres samtidig med MS Office. Hva skjer?

“Det finnes mennesker som kjøper ost fra Synnøve Finden og melk fra Q-meieriene for å støtte dem i konkurransen mot landbrukssamvirkets mangeårige monopolist, Tine”, skrev Dagens Næringsliv på lederplass rett før jul. Uten tvil en korrekt observasjon, og et viktig element i prosessen som kan skape balanse i markeder som lenge har vært i ubalanse. Det samme element er til god hjelp for for eksempel NetCom og Bluecom i kampen mot Telenor.

Spesielt interessant i vår sammenheng er å finne ut hvilke faktorer som må være på plass for at en slik balanseringsprosess skal komme i gang og gi resultater. I samtlige av eksemplene ovenfor, muligens med unntak av bank/finans, har Staten og lovgiverne hatt en betydelig finger med i spillet. Norwegian kunne aldri ha tatt av om ikke Staten hadde opphevet sin innkjøpsavtale med SAS og politikerne hadde forbudt bonuspoenger på innenlandske ruter. Likeledes måtte det omregulering til for å gjøre markedsforholdene levelige for nykommere på landbruksprodukter. NetCom fikk på sett og vis servert halve markedet på et fat da mobil-markedet ble delt i to. Det betyr ikke at utfordringen var liten eller billig, men gulroten i den andre enden var praktisk talt gitt. I dagens Internett/bredbånds-marked er forholdene mer kompliserte fordi Telenor eier infrastrukturen og konkurrerer med sine kunder på samme tid. At en slik situasjon blir misbrukt av en monopolist med lange tradisjoner og interne koblinger som ikke fremkommer på organisasjonskart, er ikke til å unngå.

Et viktig fellestrekk for eksemplene er at regulerings-enderinger fra myndighetene har vært nødvendige for å løse på en stivnet situasjon. Mekanismene er de samme uansett hvilke markedssegmenter vi tar for oss. I IT-sektoren er prosessor-leverandøren AMD et glimrende eksempel: Krav fra amerikanske myndigheter om at produkter måtte være tilgjengelige fra to leverandører for å kunne kjøpes av Staten og Forsvaret, sørget for at Intel fikk konkurranse og la grunnlaget for den duopol-situasjonen vi har i dag. Nå er ikke duopol nødvendigvis bra, men det er vesentlig bedre enn monopol. Eksemplet er spesielt bra fordi de to åpenbart trekker hverandre både på priskonkurranse og innovasjon.

Bevegelsene vi har vært vitne til i programvaremarkedet, der Linux og Open Source har skapt bevegelse i en fastlåst situasjon, føyer seg inn i denne rekken. Offentlige myndigheter i et voksende antall land har sett seg lei på stigende kostnader og fallende kvalitet, og regulerer inn alternativer – mens monopolisten roper til kamp mot 'urettferdig konkurranse'. Mens vi oppfatter utviklingen som positiv, er vi ikke overbevist om at reguleringene treffer riktig. I og med at verken byråkrater eller politikere har særlig innsikt i det de har gitt seg i kast med, er det fare for at de regulerer innhøstingsprosessen i stedet for jorda eller såkornet. Dermed blir monopolisten sittende igjen med kontrollen over de vik-

Mellvik-Rapporten® utkommer 11 ganger i året og utgis av:
Team Mellvik as
Postboks 54 Holmenkollen
NO-0712 Oslo
Telefon 22 14 26 47
Telefaks 22 49 35 98
Org.nr. NO 966989351 MVA

Ansvarlig redaktør:
Hanne Mellingen
Fagansvarlig:
Helge Skrivervik
Korrektur:
Kari Mellingen

Epost: info@mellvik.no
URL: www.mellvik.no
ISSN 0804-9386

Særtrykk tilbys, ettertrykk og kopiering forbudt.

Se baksiden for informasjon om abonnement og bestilling av tidligere utgaver.

Mellvik-Rapporten er et registrert varemerke tilhørende Team Mellvik as.

tigste elementene, og kan fortsette å styre utviklingen innenfor marginalt endrede rammebetingelser.

Det kritiske element for å skape bevegelse i dette segmentet er å frigjøre lagringsformatene – den logiske infrastrukturen i vår IT-verden. Først når denne infrastrukturen blir åpen og tilgjengelig for hvem som helst, kan det bli reell konkurranse i programvare-segmentet. Her har myndighetene en viktig jobb å gjøre – som haster langt mer enn sikkerhets-initiativer og SPAM-prosjekter. Å si opp innkjøpsavtaler og å fristille etater og kommuner er nyttig nok, men så lenge alt skal tvinges inn i et format som er under kontroll av én leverandør – som også har store interesser i verktøymarkedet – blir resultatene beskjedne.

Det er imidlertid ikke tilstrekkelig å rope på myndighetene for å få denne prosessen i gang. Hver enkelt bruker og virksomhet har mulighet til å påvirke situasjonen gjennom å stille krav til sine leverandører. En verden uten standardisert og åpen infrastruktur er utenkelig, og dagens situasjon er hemmende – så lenge den vedvarer. Ingen kan forestille seg at Ford eller Chrysler eier veinettet over store deler av verden, eller at Cisco eier Internettet. Like utenkelig burde det være at Microsoft eier vår informasjons-infrastruktur.

Tankegangen er like enkel som den er innlysende: Sørg for en åpen, tilgjengelig og standardisert infrastruktur, så tar konkurransen vare på resten. Det gjelder like mye for telenett, mobilnett og veinett som for IT-infrastruktur og dataformater.

Oslo, 9. januar 2004

